

MUSIIKINOPETTAJAN KOMPETENSSI

Roope Nieminen

Kandidaatin tutkielma

Jyväskylän yliopisto

Musiikkikasvatus

Musiikin, taiteen ja
kulttuurintutkimuksen laitos

Kevätlukukausi 2018

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta - Faculty Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos - Department Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä - Author Roope Valtteri Nieminen	
Työn nimi - Title Musiikinopettajan kompetenssi	
Oppiaine - Subject Musiikkikasvatus	Työn laji - Level Kandidaatintutkielma
Aika - Month and year Kevätlukukausi 2018	Sivumäärä - Number of pages 41
Tiivistelmä - Abstract <p>Käsittelen tutkielmassa musiikinopettajan kompetenssia ja siihen liittyviä käsitteitä. Kompetenssilla tarkoitetaan kelpoisuutta ja se on iso osa työntekijän ammattitaitoa. Tarkoitukseni on selvittää, mitä musiikinopettajan kompetenssi oikeasti tarkoittaa, mitä kaikkea se käsittää ja mikä kaikki siihen liittyy.</p> <p>Lisäksi tarkastelen, miten Jyväskylän yliopiston musiikkikasvatuksen koulutuksen opetussuunnitelma palvelee musiikinopettajan kompetenssia ja kelpoisuus käsityksiä. Aineistona käytän kirjallisuutta ja Jyväskylän yliopiston musiikkikasvatuksen opetussuunnitelmia vuosilta 2015-2017 ja 2017-2020. Pysin tarkastelemaan opetussuunnitelmien sisältöjä kompetenssin kannalta. Jatkotutkimuksen aiheita voisivat olla työelämässä ja valmistumassa olevien opiskelijoiden haastattelu ja heidän kokemuksensa aiheesta.</p>	
Asiasanat - Keywords Kompetenssi, Kelpoisuus, Musiikkikasvatus, Musiikinopettajuus, Opettajuus,	
Säilytyspaikka - Depository	
Muita tietoja - Additional information	

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄLLYSLUETTELO.....	3
1 JOHDANTO.....	4
1 KOMPETENSSI JA SIIHEN LIITTYVÄT KÄSITTEET.....	5
1.1 Kompetenssi.....	5
1.2 Kvalifikaatio.....	5
1.3 Asiantuntijuus.....	7
1.4 (Musiikin)opettajuus.....	7
1.5 Professio.....	11
2 OPETUSSUUNNITELMAT.....	13
2.1 Musiikkikasvatuksen kandidaattiohjelma.....	15
2.1.1 Instrumentti- ja yhtyeopinnot.....	15
2.1.2 Opetustaidot I ja II.....	21
2.1.3 Luovuus musiikkikasvatuksessa.....	23
2.1.4 Musiikin kulttuurit I ja II.....	24
2.1.5 Tutkijan taidot I ja II.....	25
2.1.6 KTKP Kasvatustieteen perusopinnot.....	27
2.2 Musiikkikasvatuksen maisteriohjelman opinnot.....	27
2.2.1 Opetustaidot III (valitaan kaksi).....	28
2.2.2 Musiikki ja yhteiskunta (valitaan kaksi).....	30
2.2.3 OPEA ja KTK0006 Pedagogiset aineopinnot.....	31
2.2.4 Erikoistumisopinnot (valitaan yhteensä 10 opintopistettä).....	31
3 POHDINTA.....	34
LÄHTEET.....	40

1 JOHDANTO

Kaikilla musiikkikasvatuksen opiskelijoilla Jyväskylän yliopistossa tuntuu olevan jonkinlainen käsitys siitä, mitä heidän mielestään on musiikinopettajan kelpoisuus. Käsitukset pohjautuvat useimmiten omiin kokemuksiin ja havaintoihin, eikä opiskelijoilla itsellään ole välttämättä vielä kokemusta työelämästä. Opiskelijoilla on omat vahvuutensa, joita he haluavat kehittää ja lisäksi pyrkiä laajentamaan osaamistaan heille heikommissa taidoissa opiskelujen aikana. Musiikinopettajan ammatti on kuitenkin monimuotoinen ja vaatii yksilöltä monen eri taidon hallitsemista sekä musiikissa että opettajuudessa. Tämä voi tuottaa opiskelijoille monta kertaa opiskelujen aikana epäuskoa, sillä varmasti moni pohtii, onko hänestä musiikinopettajaksi tai onko hän tarpeeksi kelpoinen valmistuttuaan. Olen itse kokenut myös näitä epäuskon hetkiä ja siksi olenkin kiinnostunut siitä, mitä musiikinopettajan pitäisi oikeasti osata, jotta hän olisi hyvä musiikinopettaja. Mitä siis tarkoittaa musiikinopettajan kelpoisuus?

Aion pureutua tutkielmassani perinpohjaisesti kelpoisuuteen ja siihen, mikä on tämän päivän musiikinopettajalle tärkeää osata. Jo pelkästään musiikin saralla on niin paljon hallittavaa teknologiasta sekä äänen fysiikasta aina musiikin teoriaan, historiaan ja muusikkouteen saakka, pedagogiikka unohtamatta. Tarvitseeko musiikinopettajan olla musiikkiopistotason klassinen pianisti tai tarvitseeko tämän osata laulaa 1800-luvun lied-lauluja ollakseni hyvä opettaja? Pitäisikö musiikinopettajan osata hallita äänitekniikan taitoja tai olla loistava pedagogi? Minkä asioiden hallitseminen on tarpeellista juuri nyt?

Kaiken tämän pohdiskelun lisäksi aion myös tarkastella omaa koulutustani kompetenssin näkökulmasta eli kuinka koulutukseni Jyväskylän yliopiston musiikkikasvatuksessa ottaa huomioon nykypäivän vaatimukset. Haluaisitko itse ottaa kantaa ja kertoa mielipiteesi? Niinpä! Mutta aloitetaan kuitenkin ensin siitä, miten asiantuntijuutta ja kelpoisuutta on määritelty.

1 KOMPETENSSI JA SIIHEN LIITTYVÄT KÄSITTEET

1.1 Kompetenssi

”Opettajankoulutuksen tehtävänä on tuottaa opiskelijalle kompetenssia opettajan työhön, siis työn vaatimaa osaamista” (Luukkainen 2000, 79).

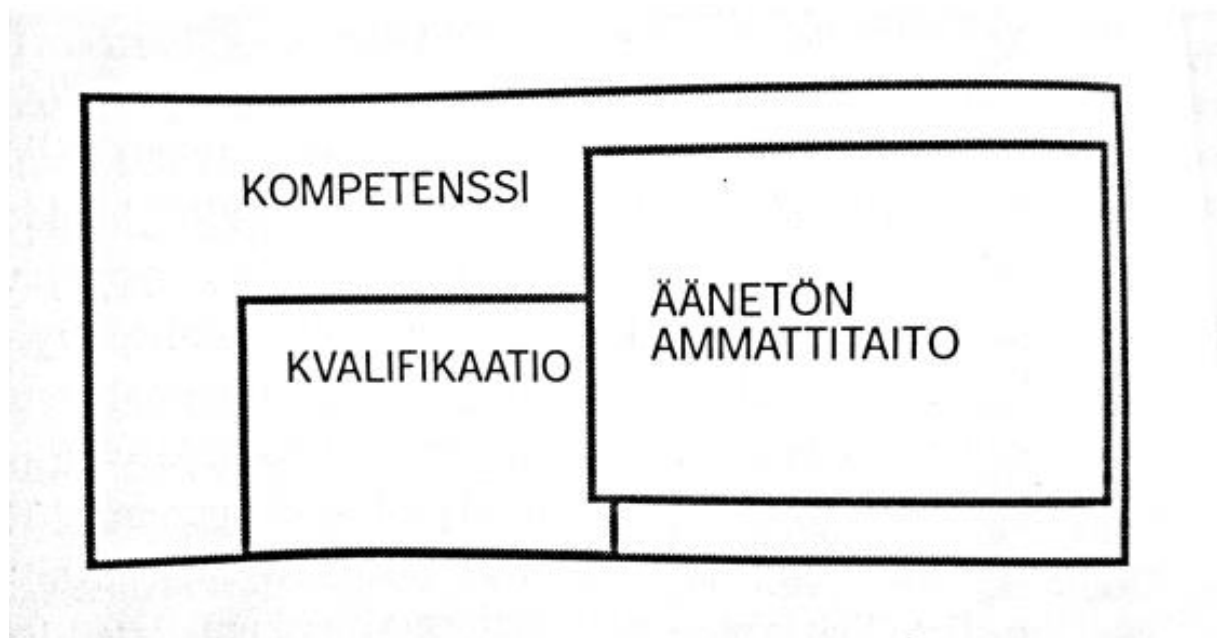
Kompetenssi liitetään yksilön ammattitaitoon eli tässä tapauksessa opettajuuteen, toimintaan ja opettajan näkökulmaan ammattitaidosta (Luukkainen 2005, 43). Toisin sanoen sillä tarkoitetaan kyvykkyyttä, pätevyyttä sekä osaamista ja parhaiten se ilmenee selkeästi opettajan käytännötoiminnassa (Vesioja 2006, 59). Vesioja (2006) kirjoittaa, että opettajalla täytyy olla riittävä aineenhallinta kokeakseen olevansa esimerkiksi kompetentti musiikkikasvattaja. Esimerkiksi puutteelliset musiikilliset taidot luovat epävarmuutta ja vähentävät opettajan innostusta, joka vaikuttaa negatiivisesti tunti-suunnitteluun, heikentää monipuolisia työtapoja, eriyttämistä sekä arviointitaitoa. (Vesioja 2006, iv.) Jokaiselle opettajalle kompetenssi on yksilöllinen ja sen muodostuminen on kiinni opettajan omista kokemuksista. Suurin vaikutus pätevyyteen tulee työkokemuksesta. (Rasehorn 2009, 268.) Opettaja vastaa kompetenssillaan eli todellisella osaamisellaan, työpaikan ilmoittamiin kvalifikaatiovaatimuksiin (Luukkainen 2005, 43).

1.2 Kvalifikaatio

Kvalifikaatiolla tarkoitetaan yleensä ammattipätevyysvaatimuksia, jotka ovat virallisen tahon määrittelemiä. Kvalifikaatiota pidetään myös usein samaa tarkoittavana ammattitaidon ja kelpoisuuden kanssa. (Vesioja 2006, 59.) Eroja kompetenssiin verrattuna on, että kvalifikaatio on työnantajan määrittelemää eikä työntekijän. Työnantajan vaatimukset opettajan kelpoisuudesta ovat toisin sanoen kvalifikaationvaatimuksia ja työnhakija osoittaa kvalifikaationsa todistuksilla. (Luukkainen 2000, 79.) Kompetens-

sin ja kvalifikaation yhteydestä on syytä huomata, että työnhakija voi olla täysin kompetentti tekemään työtään, mutta häneltä voi puuttua silti tarvittavat todistukset tai tutkinnot, jotta hän olisi kvalifikoidusti eli virallisesti kelpoinen. Asia voi olla myös päinvastoin eli työnhakija voi olla tutkintonsa ansiosta täysin kvalifikoidusti kelpoinen, mutta todellisuudessa häneltä puuttuu työn vaatima kompetenssi. (Luukkainen 2000, 50). Kvalifikaatiossa voi tapahtua ajan myötä paljon muutoksia, sillä yhteiskunta, ihmiset ja työ ovat jatkuvassa muutoksessa ja koulutuksen on pystyttävä vastaamaan tähän muutokseen (Luukkainen 2000, 80).

Luukkainen (2000, 81) tuo esille, että on olemassa niin sanottua äänetöntä kvalifikaatiota eli äänetöntä ammattitaitoa. Esimerkiksi vuorovaikutustaidot ja aito innostuminen muista ihmisistä. Opettaminen on kuitenkin paljon myös vuorovaikutusta ja, vaikka taitoja ei erikseen mainita opettajan työn kvalifikaatiovaatimuksissa, ovat ne silti erittäin tärkeässä roolissa opetuksen onnistumisen kannalta. (Luukkainen 2008, 81.) Luukkaisen (2000) Kuva 1 ilmentää, että kompetenssi on ammattitaidon kokonaisuus ja kvalifikaatio sekä äänetön ammattitaito ovat osa kompetenssia.

Kuva 1 Kompetenssin, kvalifikaation ja äänettömän ammattitaidon käsitteiden keskinäinen suhde (Luukkainen 2000, 50).

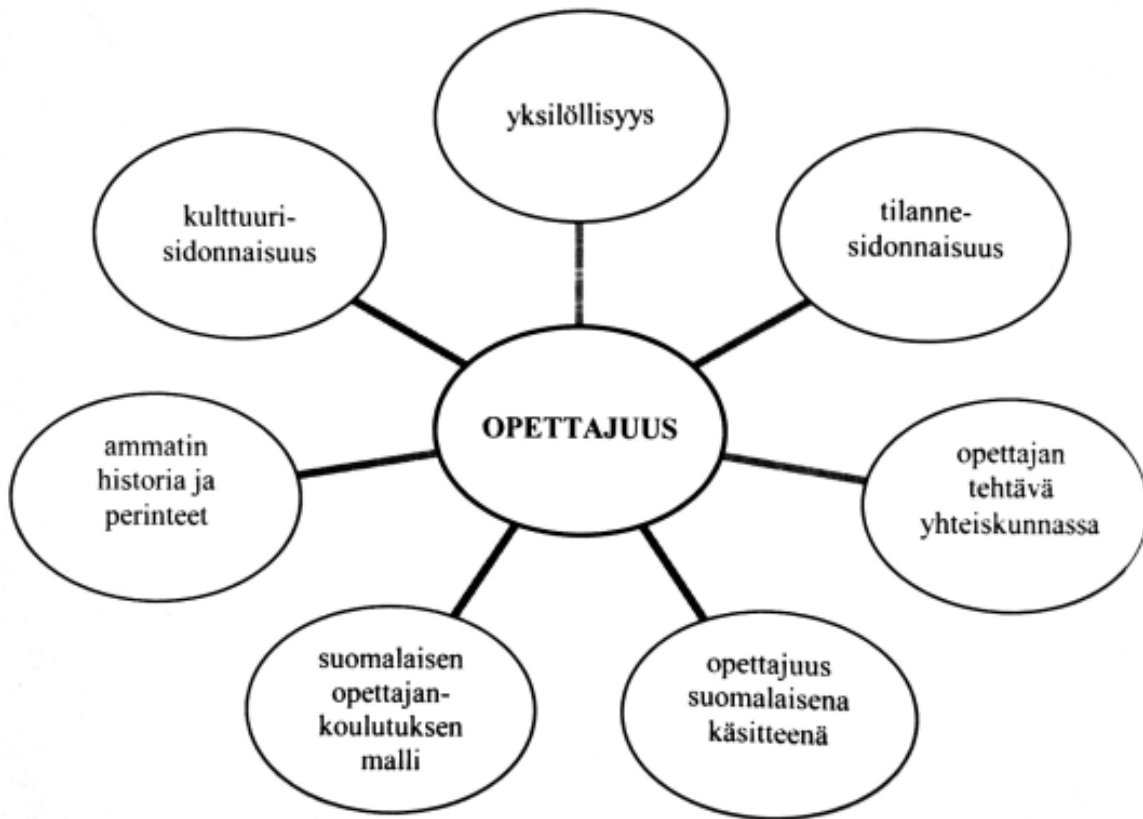
1.3 Asiantuntijuus

Opettajan työ mielletään vaativaksi asiantuntijatyöksi (Rasehorn 2009, 281). Rasehorn (2009) korostaa, että musiikinopettajan asiantuntijuuden tiedostaminen ja kuinka monipuoliseksi asiantuntijuus on muodostunut, on erittäin tärkeä osa opettajuuden sekä kompetenssin kehityksen kannalta. Rasehorn (2009) painottaa, että asiantuntijuudessa puhutaan usein sen kehityksestä, mutta todellisuudessa asiantuntijuus rakentuu. Vähitellen jokainen käy läpi oman asiantuntijuutensa kehityksen yksilöllisesti sekä persoonallisesti. (Rasehorn 2009, 276-277; Hämäläinen 1999, 99.) Opettajan tieto, kokemus ja näkemys yhdistettyinä, muodostavat asiantuntijuuden ja hallitsevat opettajan toimintaa, sillä opettaja ei voi toimia oman asiantuntijuutensa yläpuolella (Rasehorn 2009, 281; Hämäläinen 1999, 33; Bereiter & Scardamalia 1993, 33). On toimittava kompetenssinsa ylärajalla, jolloin voidaan saavuttaa asiantuntijuuden jatkuva kehittyminen (Bereiter & Scardamalia 1993, 33; 245).

1.4 (Musiikin)opettajuus

”Opettajuus on kuva opettajan työstä” (Luukkainen 2005, 18)

Hämäläisen mukaan (1996) käsite opettajuus on määritelty tarkoittavan opettajan ammattikuvaa (Hämäläinen 1996, 10; Kohti opettajuutta 1993, 48). Musiikinopettajuus tiivistetään Hämäläisen (1996) tutkielmassa viiteen eri osa-alueeseen: tehtävät, tiedot, taidot, ominaisuudet ja oma ammatillinen minäkäsitys. Tiedoissa ja taidoissa määritellään myös erikseen didaktinen sekä ammatillinen puoli ja ominaisuudet pitävät myös sisällään opettajan oman persoonallisuuden. (Hämäläinen 1996, 10.)

Kuva 2 Suomalaisen opettajuuden määrittäjä (Rasehorn 2009, 264).

Opettajuus on myös kulttuuriin sidoksissa, sillä eri kulttuurien yhteiskunnassa opettajuuden edellytykset ovat erilaisia (Luukkainen 2005, 17-18). Bereiter ja Scardamalia (1993) myös tuovat ilmi, että opettaja voi opettaa tietyn muilta saadun muodon mukaisesti, vaikka hänen oma opettajuutensa ei olisi tätä. Tämä tekee hyvän opettajan tunnistamisesta vaikeaa. (Bereiter & Scardamalia 1993, 6).

Musiikinopetuksessa opettaja voi parhaimmillaan tarjota oppilaille harrastuksen, joka jatkaa laajentumistaan jatkuvasti. Mahdollisuuksien mukaan opettaja voi jopa antaa yksityisopetusta eli soittotunteja, joka on muissa kouluaineissa usein mahdotonta. (Hämäläinen 1996, 12.) Olen samaa mieltä Hämäläisen kanssa ja on selvää, että opettajalla on selkeästi oltava tarvittavat tiedot ja taidot, jotta perusasioiden ääreltä päästäisiin monipuoliseen harrastamiseen mielenkiinnon ylläpitämiseksi. Opettaja ei voi

olla koskaan valmis, sillä opettajuus on jatkuvassa muutoksessa läpi elämän ja pelkän ammattitaidon säilyttäminen vaatii opettajalta työtä sekä lisäkouluttautumista (Kohti opettajuutta, 1993, 36; Hämäläinen 1996, 15; Rasehorn 2009, 262). Musiikinopettajuus vaatii muusikkoutta ja kasvattajuutta, sillä opettajan oma muusikkouden ilmentäminen auttaa oppilaita toimimaan paremmin ja mielekkäämmin (Elliott 1995, Vesioja 2006, 68). Laitinen (1989) mainitsee, että musiikinopettajan tulisi antaa muusikkoutensa oppilaiden käytettäväksi ja olla silti myös kasvattaja (Laitinen 1989, 48). Muusikkous on siis suuressa roolissa musiikinopettajuudessa kasvattajuuden ohella.

Laitinen (1989) tuo esille, että Musiikinopetus ei onnistu ilman musiikillisia taitoja ja musiikin ollessa taidollis-taiteellinen aine, sen hallitseminen eroaa muista aineista merkittävästi. Tietoa on mahdollista täydentää nopeasti, mutta musiikilliset taidot vaativat enemmän aikaa ja vaivaa. (Vesioja 2006, 71; Laitinen 1989, 48.) Siinä, missä tieto -pohjaiset aineet ovat opiskeltavissa tietoa etsimällä, musiikinopettaja joutuu harjaanuttamaan taitojaan pitkäjänteisellä harjoittelulla (Laitinen 1989, 48). Lisäksi tekninen taitaminen on vain yksi osa opettamista ja opettajana tulisi avata mahdollisuuksia oppilaille kasvaa, mutta myös etsiä rakenteellisia ja pedagogisia uudistuksia (Luukkainen 2000, 52-53).

Luukkainen (2005, 54) tiivistää tulevaisuuden (2010 vuoden) opettajuuden seuraavallisesti:

1. Sisällön hallinta
2. oppimisen edistäminen
3. eettinen päämäärä
4. tulevaisuushakuisuus
5. yhteiskuntasuuntautuneisuus
6. yhteistyö
7. itsensä ja työnsä jatkuva kehittäminen – jatkuva oppiminen

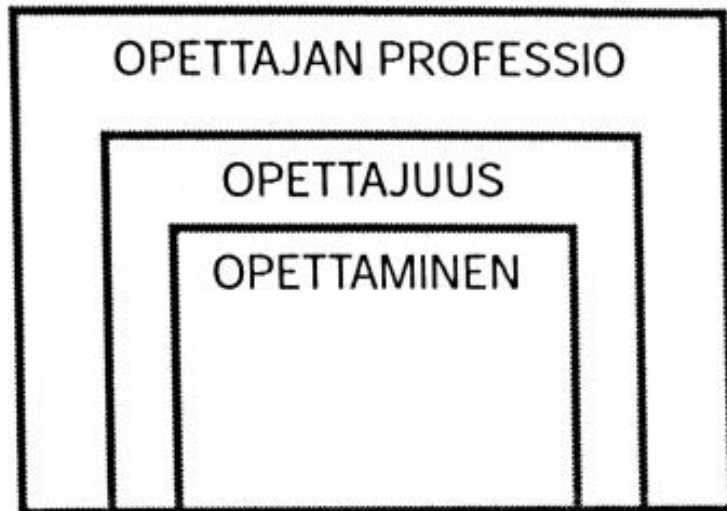
Hämäläinen (1999, 11) tarkastelee tutkielmassaan musiikinopettajan kapellimestariutta ja avaa sen sisältämiä vaadittavia taitoja kuvassa 3.

Kuva 3 Toimikentän laaja-alaisuus (Hämäläinen 1999, 11).

Luukkaisen (2005) tulevaisuuden opettajan tiivistys ja Hämäläisen (1999) kuvio (Kuva 3) musiikinopettajasta kapellimestarina ilmentävät vahvasti musiikinopettajan ammatin vaatimaa laaja-alaisuutta. Vaikka Hämäläinen käsittelee musiikinopettajuuden aihetta kapellimestarina olemisesta, niin kuvan voi mielestäni johtaa kaikkiin muihin musiikinopettajan taitoihin. Taustalla vaikuttavat mielestäni samat kuvassa näkyvät termit, oli sitten kyseessä esimerkiksi yhtyeen tai kuoron ohjaaminen, musiikin historian opettaminen tai instrumentin opettaminen.

1.5 Professio

Kuva 4 Opettajan profession, opettajuuden ja opettamisen suhde (Luukkainen 2000, 49).

Rasehorn (2009) sanoo, että professio -käsite liittyy myös muihin ammatteihin opettajuuden lisäksi, mutta yleinen määritelmä on, että vain tieteellisyyteen ja korkeakoulutuslaitokseen liitettävät ammatit ovat professio-ammatteja. Korkeakoulutus ja opettajan ammatissa korostuva asiantuntijuus luovat opettaja-ammattista profession. (Rasehorn 2009, 261.)

Luukkainen (2000) tuo esille opettajan ammatillisuuteen liittyvät tekijät eli profession ja määrittelee sen kolmeen osa-alueeseen: Ammatillinen sisältöosaaminen, yhteiskunnallinen tehtävä ja eettinen työn perusta. Opettajan professio käsittää siis opettajuuden, mutta myös vastuun yhteiskunnan ja koulutuksen kehityksestä. (Luukkainen 2000, 49.) Opettajan ammatissa on korostettu suurta velvoitetta kehittää itseään sekä ammattiaan jatkuvasti ja tämän tulisi tapahtua myös ilman erillistä valvontaa (Luukkainen 2005, 28).

Profession tunnusmerkit ovat erityisasiantuntijuus, eettisen vastuun hallitseminen, ammatillinen autonomia, ammatin arvostuksen nostaminen yhteiskunnassa ja ammatitipätevyyden kriteereiden määrittely (Luukkainen 2000, 63; Taipale 2000, 12; Laitila, 1999, 77-78; Strike ja Soltis 1992; Eteläpelto 1992, 22; Case, Lanier & Miskel 1986).

Rasehorn (2009) tähdentää, että tänä päivänä puhutaan myös uusprofessionaalisuudesta esimerkiksi opettajien ammatin yhteydessä, koska erityisesti opettajan ammatissa korostuvat uusprofessionaalisuuden tunnusmerkit itsenäinen sitoutuminen kehittymiseen, suhtautumiseen tutkijana, ammattieettisyyteen ja toimintaan muutoksissa. Koulun kehittyminen on kiinni opettajista ja heidän halustaan kehittyä. Moniosaaminen on myös yksi uusprofessionaalisuuden osa-alue. Opettajan velvollisuudet eivät jää enää työtehtävien suorittamiseen, vaan heiltä vaaditaan nykypäivänä laajaa yleisosaamista sekä monitaitoisuutta. (Rasehorn 2009, 262; Luukkainen 2005, 35; Filander 2006, 52-53; Niemi 2004, 9 & 2005, 193.)

Rasehorn (2009) kertoo opettajan ammatin olevan erityisasemassa muihin ammatteihin nähden, koska siihen kohdistuu niin paljon erilaisia odotuksia ja vaatimuksia. Koulutukset eivät voi myöskään olla kaikkea sisältävää eikä opettaja opiskelija ole mahdollista olla valmis opettaja valmistuttuaan, joka korostaa sitä tosiasiaa, että opettajaksi kehittyminen ei pääty koulutuksen myötä vaan jatkuu läpi elämän. (Rasehorn 2009, 262.)

2 OPETUSSUUNNITELMAT

Seuraavaksi käsittelen Jyväskylän Yliopiston opetussuunnitelmia vuosilta 2015 – 2017 ja 2017 – 2020. Tarkastelen myös edellistä opetussuunnitelmaa, koska sitä uudistettiin määrätietoisesti kohti uuden työelämän vaatimuksia uuteen opetussuunnitelmaan. Uusi opetussuunnitelma laadittiin aiempaa enemmän opiskelijoiden palautetta huomioiden ja lisäksi opiskelijat osallistuivat musiikkikasvattajien ainejärjestön Pedaalin kautta itse aktiivisesti opetussuunnitelman suunnitteluun. Jyväskylän yliopistolla on olemassa oma palautejärjestelmänsä jokaiselle kurssille, jossa opiskelijat voivat antaa palautetta nimettömänä. Vuosien 2015-2017 opetussuunnitelmassa palautteen määrä oli vähäistä tai jopa olematonta monien kurssien kohdalla, joten tämä täytyy ottaa huomioon käsiteltäessä opetussuunnitelmia. Ilman opiskelijoiden palautetta, opetusta ja sisältöjä on vaikea kehittää. Haluan myös korostaa, että tutkielmassa tuomani mielipiteet ovat syntyneet tutkielman kirjoittamisen ja aiheen tutkimisen aikana, joten tätä ei ole voitu ottaa huomioon opetussuunnitelmaa kehittäessä.

Keskityn tutkielmassani musiikkikasvatuksen pääaineopintoihin ja jätän käsittelyn ulkopuolelle mahdolliset valinnaiset opinnot ja kieli- sekä viestintäopinnot sekä musiikkikasvatuksen sivuaineopiskelijat. Tarkoitukseni on ilmentää, kuinka Jyväskylän Yliopiston musiikkikasvatuksen opetussuunnitelma ja sen uudistukset tukevat musiikinopettajuutta ja sen tarvitsemaa kompetenssia pääaineopiskelijoille. Käsiteltävät opetussuunnitelmien opintokokonaisuuden ovat liitteinä tutkielmassa.

Opetussuunnitelman 2015-2017 kuvaus

”Musiikkikasvatuksen opintojen tavoitteena on perehdyttää opiskelija musiikkikasvatuksen tavoitteisiin, sisältöihin ja menetelmiin sekä luoda opiskelijalle taidolliset, tiedolliset, pedagogiset ja asenteelliset valmiudet musiikinopetukseen peruskoulussa ja lukiossa. Opinnot antavat valmiudet musiikkikasvatusta koskevan tutkimuksen tekemiseen ja seuraamiseen.” (Jyväskylän Yliopisto, Musiikkikasvatuksen kandidaatti- ja maisteri -ohjelma 2015-2017.)

”Musiikkikasvatuksen opintojen luonne ja sisällöt määräytyvät oppiaineen suhteesta yleissivistävän koulun musiikinopetukseen. Filosofian maisterin tutkinto yhdessä opettajan pedagogisten opintojen kanssa antaa kelpoisuuden peruskoulun ja lukion musiikin aineenopettajan virkoihin sekä vapaan sivistystyön ym. opetustehtäviin. Opiskelijan työelämävalmiuksien kehittäminen on integroitu musiikkikasvatuksen opintojen eri vaiheisiin sekä pedagogisiin opintoihin.” (Jyväskylän Yliopisto, Musiikkikasvatuksen kandidaatti- ja maisteri -ohjelma 2015-2017.)

Opetussuunnitelman 2017-2020 kuvaus

”Musiikkikasvatuksen opinnot perehdyttävät opiskelijan musiikkikasvatuksen tavoitteisiin, sisältöihin ja menetelmiin sekä antavat opiskelijalle pedagogiset, tiedolliset, taidolliset ja asenteelliset valmiudet perusopetuksen ja lukion musiikinopetukseen. Opinnoista saa valmiudet musiikkikasvatusta koskevan tutkimuksen seuraamiseen ja tekemiseen sekä jatko-opintoihin. Musiikkikasvatuksen opintojen luonne ja sisällöt määräytyvät oppiaineen suhteesta yleissivistävän koulun musiikinopetukseen. Tutkinto-ohjelmaan kuuluu musiikkikasvatuksen lisäksi muita opintoja, kuten toisen opetettavan aineen perus- ja aineopintokokonaisuus tai vastaava määrä muita opintoja. Opiskelijan työelämävalmiuksien kehittäminen on integroitu opintoihin eri tavoin.” (Jyväskylän Yliopisto, Musiikkikasvatuksen kandidaatti- ja maisteri -ohjelma 2017-2018.)

2.1 Musiikkikasvatuksen kandidaattiohjelma

(Jyväskylän Yliopisto, Musiikkikasvatuksen Opetussuunnitelma 2015-2017 ja 2017-2020)

2.1.1 Instrumentti- ja yhtyeopinnot

Vuoden 2015–2017 Instrumenttitaidot ja yhtyetaidot -opintokokonaisuuksissa on erilliset kurssit pianolle, kitaralle, bändisoitolle ja laululle. Pianokurssien opetustavoitteet ovat kuvauksen mukaan seuraavanlaiset:

MKIP016 Piano I

- Pianonsoiton harmonisten peruselementtien ja äänenkuljetuksen tunnistaminen
- Eri klaaveilta lukeminen sujuvasti
- Omalle tasolleen sopivaa homofonista ja polyfonista pianomusiikin osaamista ja niiden itsenäinen harjoittelu
- Prima Vista -soittamisen perusteiden hallitseminen
- säestyssoiton perusteiden hallitseminen

MKIP017 Piano II

- Harjoitella tavoitteellisesti tasolleen sopivaa ohjelmistoa, joka edustaa tyyllisesti monipuolista homofonista ja polyfonista musiikkia
- Kehittää säestystaitojaan ja valmiuksia yhteismusisointiin
- Käyttää prima vista -taitojaan käytännön musisoinnissa

Oma kokemukseni pianokurssien kokonaisuudesta sisällöstä oli kuitenkin erilainen. Piano-opetus painottui todellisuudessa klassisten pianoteosten hiomiseen ja niiden esittämisenä matineoissa sekä toisten klassisen laulun säestämiseen. Tunneilla ei puhuttu kadensseista tai sen kummemmin musiikinteoriasta tai säestämisestä vaan soitotunnit jäivät soittoläksyjen tarkistamisen tasolle ja prima vista -lukemiseksi, kunnes kappaleet olivat vaadittavalla tasolla, jotta sitä voitiin esittää. Osaamistavoitteissa mainitaan monipuolinen musiikki ja yhteismusisointitaitojen kehittäminen, mutta kurssit eivät sisältäneet näitä asioita. Haluan kuitenkin todeta, että en itse opiskelijana tutustunut kurssien aikana kurssien sisältöön tai tietoisesti ottanut selvää niistä, joten en

myöskään ymmärtänyt ilmentää näitä asioita kurssipalautteessa, jossa minulla oli siihen mahdollisuus.

Jälkeenpäin olen tullut pohdinnoissani tulokseen, että kurssien sisältö ei johda mielestäni tärkeiksi todettujen opettajan itsevarmuuden ja tarvittavan taidon saavuttamiseen varsinkaan opiskelijoilla, joille piano ei ole pääsoitin. Piano voi olla musiikinopettajalle tärkeä työkalu ja sitä tulisi mielestäni opettaa työkaluna. Entä palveleeko erilliset kurssit pianonsoitosta ja pianon vapaasäestyksestä musiikinopettajan kompetenssia parhaimmalla tavalla? Jo 1980-luvulla todettiin Saksassa, että musiikinopettajien koulutuksessa näkyvä taidemusiikin itseisarvo ja soittimien mystiikka eivät palvele tulevia musiikinopettajia, jotka kaikki työskentelevät joka tapauksessa yleissivistävässä koulussa. Soittimen pitäisi olla opettajalle työkalu, ei muusikon kulttiväline. (Abegg & al 1980, 33-39; Helms 1982; Körner 1982; Trapp 1984; Laitinen 1989, 45-46.)

Vuoden 2017-2020 Instrumenttitaidot -opintokokonaisuuksissa piano-opetuksen suuntaa on parannettu ja kokemiani vääryyksiä on selvästi korjattu. *Piano I ja II* -kurssit on yhdistetty kitarapetuksen kanssa yhdeksi kokonaisuudeksi: Säestystaidot

MKIP1002 Säestystaidot I

- Säestämisen perustekniikan hallitseminen kitaralla ja pianolla
- Piano: Harmonisten peruselementtien sekä tavallisimpien reaalisointumerkkien tunnistaminen käännöksineen ja äänenkuljetuksen perusteiden hallitseminen
- Kitara: hahmottaa mahdollisuudet kitaralla, muilla kieli- ja kosketinsoittimilla säestyssoittimena
- Diskantti- ja bassoklaaveille kirjoitetun musiikin lukeminen sujuvasti

MKIA1002 Säestystaidot II

- Osaa käyttää pianoa ja muita kosketinsoittimia/kitaraa ja muita kielisoittimia luontevasti ja monipuolisesti melodia- ja säestyssoittimena musiikkikasvattajan työssä
- osaa säestää myös kuulonvaraisesti
- osaa käyttää reaalisointumerkkejä käännöksineen
- osaa pianon ja muiden kosketinsoitinten tekniset perustaidot/kitaran ja muiden kielisoitinten perusteita ja tuntee instrumentin perusohjelmistoa

- tuntee kosketinsoitinten / kielisoitinten pedagogisia käyttömahdollisuuksia ja osaa hyödyntää niitä opetuksessaan ja yhteismusisoinnissa
- kehittää itsenäisesti ja monipuolisesti soitto- ja säestystaitojaan

Sisältö näyttäisi palvelevan paremmin tulevaa musiikinopettajan kompetenssia. Vapaa säestys taidot ovat vahvasti mukana osaamistavoitteissa ja säestystaidot II -kursin tavoitteissa mainitaan musiikkikasvattajan työ, joka ohjaa oikean soittomateriaalin ääreen. Lisäksi opiskelija pääsee päättämään, kumpaa säestyssoitinta (koskettimet- tai kielisoittimet) hän haluaa opiskella pidemmälle myöhemmin opinnoissa tulevassa *säestystaidot II* -kurssilla. Mallissa on mielestäni enemmän musiikinopettajan kompetenssia palvelevia piirteitä, koska musiikinopettaja tarvitsee käyttöönsä työkaluja ja tässä vaiheessa yksi vahva työkalu voisi riittää. Muita soittimia voidaan hallita perustasolla ja niiden kehittämistä voidaan varmasti jatkaa työelämässä, mutta ainakin yksi soitin tulisi olla niin vahva, että opettaja tuntee itsensä tarpeeksi taitavaksi opettamaan musiikkia.

Soittimen valitsemisen vapaudesta on myöskin hyötyä laaja-alaiseen osaamiseen, koska jos opiskelija kokee olevansa jo tarpeeksi korkealla tasolla pianossa tai kitarassa, hän voi valita heikomman soittimen opiskeltavaksi *Säestystaidot II* -kurssille ja pystyy näin monipuolistamaan osaamistaan. Nykypäivänä kosketin- ja kielisoittimet ovat yhtä tärkeitä säestyssoittimia ja vaikka kielisoittimilla ei aina voida soittaa melodiaa säestäessä, niin loppujen lopuksi ihan yhtä lailla opettaja laulaa mukana esimerkiksi pianolla kuin kitaralla säestäessä. Lopputulos on sama, joten miksei opettaja säestäisi soittimella, jolla kokee osaavansa paremmin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei musiikinopettajan tulisi osata säestää myös muilla kosketin- tai kielisoittimilla.

MKIP013 Laulu I

- ymmärtää, että ääntä voi käyttää myös instrumenttina
- ohjatun ja itsenäisen harjoittelemisen oppiminen
- äänialueen tunteminen ja äänen hallitseminen ääniharjoitusten kautta
- tervettä äänenkäyttöä ja laulutaitoa kohtaan positiivinen asennoituminen ja sen tärkeyttä osaamisalueena ammatillisesta näkökulmasta

MKIA013 Laulu II

- oppii tuntemaan ja harjoittelee tyyllisesti erilaista lauluohjelmistoa
- harjoittelee itsenäisesti
- arvostaa laulutaitoa ja tervettä äänenkäyttöä sekä työvälineinä, että laulamisen mallina oppilaille.

2015 – 2017 Opetussuunnitelmassa Laulunopetus sisälsi opetusta osaamistavoitteiden mukaisesti, mutta koin opetuksen antavan enemmän ohjausta ja kehittymismahdollisuuksia klassisen laulun tekniikoissa ja pop/jazz laulun ohjauksen jäävän lähinnä teosten esittämisen tasolle. Perusteluna tälle on varmasti terveen äänenkäytön oppiminen ja klassista laulumusiikkiahan pidetään yleensä terveen äänenmuodostustekniikan puhtaimpana muotona. Uskon itse kuitenkin, että pop/jazz laulutekniikan harjoittaminen tai tämän tyyllisuunnan teosten laulaminen on yhtä tärkeää terveen äänenkäytön oppimisessa klassisen laulamisen kanssa. Pop/jazz laulutekniikoissa on saatavilla monenlaisia äänenmuodostus tapoja, joilla jokainen voi laulaa kuuluvasti rintarekisteristä, ilman että he huutavat tai laulaisivat epäterveellisesti. Joka tapauksessa klassisella laululla on paikkansa, mutta terveen äänenkäytön ja laulutaidon kartuttaminen ei todellakaan tulisi olla näin genererajoittunutta. Molempia puolia tarvitaan ja niiden tulisi olla tasavertaisi musiikinopettajan koulutuksessa.

2017-2020 Opetussuunnitelmassa laulun opetus on liitetty kuoro-opintojen kanssa yhdeksi kurssiksi. Tämä vaikuttaa viisaalta muutokselta, sillä aikaisemmassa suunnitelmassa Kuoro I sisälsi lähinnä kuorossa laulamista ja kuoronjohdon perustekniikoiden opettelemista. Kuorolaulamista ei erikseen opeteltu, joka on huono asia erityisesti opiskelijoille, joilla ei ole kokemusta kuorossa laulamisesta. Uuden opetussuunnitelman myötä kuoro-opinnot laajenivat ja yhdistyivät järkevästi, jotta opiskelijat saisivat paremman hyödyn laulutunneista ja kuorosta niiden ollessa samaan aikaan toiminnassa. Ensimmäinen opiskelu vuosi voidaan käyttää kuorossa laulamisen opettelemiseen ja toinen vuosi itse johtamiseen. Kuorossa laulamisen taito on tärkeä osa musiikinopettajan kompetenssia, koska, jos hänellä ei ole käsitystä, miten kuoro toimii, en usko hänen olevan kovin kompetentti johtamaan kuoroa. Aivan kuten, monessa

muussakin työssä johtaja voi olla kvalifikoidusti kelpoinen, mutta todellisuudessa hän ei ole kompetentti, koska hänellä ei ole omaa kokemusta tai realistista käsitystä työstä mitä hän johtaa.

2017-2020 Lauluopinnoissa (*MKIP1001 Laulu, äänenkäyttö ja kuoro I; MKIA1001 Laulu, äänenkäyttö ja kuoro II*) mainitaan sisällöksi tyyllisesti monipuolinen laulu- ja kuoro-ohjelmisto, mutta niin mainittiin myös edellisen opetussuunnitelman kurssien sisällöissä. Tämä herättää hieman epäilyksiä minussa, mutta luotan uudistuksen määräämiin osaamisvaatimuksiin. Musiikinopettajan kompetenssi kannalta monipuolisuus on tärkeässä osassa ja kuten aikaisemmin puhuin genererajoittuneisuudesta, sellaisella ei tulisi olla tilaa musiikinopettajan koulutuksessa.

MKIP023 Yhtyesoitto I

- Hallitsee kitaran, basson, kosketinsoittimien ja rumpujen käytön
- Hallitsee em. soittimista perustekniikoita
- Osaa sähköisten äänentoistolaitteiden turvallisen käytön
- Hallitsee yleisimpiä ylläpito- ja huoltotoimenpiteitä em. soittimille.

MKIA046 Yhtyesoitto II

- soittaa yhtyesoittimia (kitara, basso, kosketinsoittimet & rummut) eri tyyleissä ja selviytyy koulukirjojen kappaleista kaikilla em. soittimilla.

Yhtyesoiton osalta edellisen opetussuunnitelman kurssit jäivät hieman suppeaksi. Soittimien hallitsemisen saavuttaminen vaati toki itsenäistä harjoittelua ja yhtyesoitto II -kurssilla päästään vielä jatkamaan opettelua, mutta erityisesti äänentoistolaitteiden käytön ja huoltotoimenpiteiden opettelemiseen suhteen aikaa oli liian vähän. Kyseisten aihealueiden opettelu vaatii paljon toistamista ja konkreettista tekemistä, mutta samaan aikaan pitäisi opetella soittamaan yhtyeenä, oppia soittamaan jokaista soitinta ja saada yhtyeen kappaleita esitysvalmiiksi. Aikaa oli yksinkertaisesti liian vähän, jotta

opiskelijoista saataisiin kompetentteja yhtyesoittajia, jotka voisivat toimia asiantuntijana ohjaamassa yhtyesoittoa ja samaan aikaan hallita sujuvasti myös teknologiaa, jotta soittaminen onnistuisi.

Uudessa opetussuunnitelmassa yhtyesoitto -kurssit ovatkin nimellisesti poistuneet suunnitelmasta. Tilalle on tullut instrumenttituntemus -kurssi ja yhteismusisointi -kurssi sekä edellisen opetussuunnitelman opetustaidoista yhtyepedagogiikka.

MKIP1003 Instrumenttituntemus

- hyödyntää monipuolisesti eri soitinryhmien instrumentteja musisoinnissa
- suunnitella ja ohjata eriyttäen yhteismusisointitilanteita
- ilmaista musiikkia kehollaan ja käyttää musiikkiliikuntaa oppimismenetelmänä.

2015-2017 opetussuunnitelman Opetustaidoissa oleva *Musiikkipedagogiikka* -kurssin sisältö näyttäisi vastaavan uuden opetussuunnitelman kurssin sisältöjä. Lisäksi kurssiin on liitetty sivusoitinorkesteri ja sen johtaminen. Kompetenssin kannalta jokainen aihe on perusteltua.

Yhteismusisointi -kurssi sisältää valtavan määrän sisältöä, koska se sisältää yhtyesoittoa, kansanmusiikin ja työpajoja. Järjestelyssä on kuitenkin järkeä, koska yhtyesoitto ei ole genererajoittunutta ja työpajat antavat enemmän aikaa tärkeiden asioiden opetteluun. Tällä tavalla saadaan myös tilaa yhtyepedagogiikalle toiselle opiskeluvuodelle ja uskon, että se palvelee opiskelijan pedagogiikan kehittymistä paremmin ollessaan samaan aikaan toiminnassa kuin yhteismusisointi.

MKAA1049 Yhteismusisointi

- tuntee monipuolisesti eri musiikkikulttuurien erityispiirteitä (kansanmusiikki, populaarimusiikki ja taidemusiikki)
- osaa hyödyntää, soveltaa ja arvioida instrumentti- ja laulutaitojaan erilaisissa yhtyeissä
- hallitsee laitteiston ja soittimiston ylläpito- ja huoltotoimenpiteet

Yhteismusisointi -kurssista haluan nostaa vielä esille työpaja -opetusmenetelmän. Bändituntien lisäksi opiskelijoilla on erillisiä työpajoja, joissa keskitytään eri teemoihin aina soitinhuollosta musiikkitekнологiaan. Opiskelijat pääsevät aidosti kokeilemaan itse ja harjoittelemaan monta kertaa, jotta he osaisivat myös työelämässä samat asiat ja samalla yhtyesoitto ei menetä arvokasta aikaansa. Musiikinopettajan kompetenssin kannalta järjestely palvelee paremmin, kuin aikaisempi järjestely, koska aika riittää paremmin mm. äänentoistolaitteiden käytön opettelemiseen, yhtyesoittoon ja yhtyesoittimien hallitsemiseen.

MKAA1050 Yhtyepedagogiikka

- hallitsee instrumentaali- ja lauluyhtyeiden sekä niiden yhdistelmien ohjaamisen, opettamisen ja arvioimisen perusmenetelmät
- osaa eriyttää musiikkikasvatusta erilaisille oppijoille
- osaa soveltaa ja hyödyntää erilaisia työkaluja (mm. musiikkitekнологiaa) yhtyepedagogiikan välineenä

Yhtyepedagogiikka antaa opiskelijoilla erillisen kurssin yhtyesoiton pedagogiikan käsitteeseen ja se on erittäin tärkeä osa musiikinopettajan kompetenssia didaktiselta kannalta. Kurssi sisältää myös musiikkitekнологiaa ja työssäoppimisjaksoja. Työssäoppimisjaksot ilmentävät, että opiskelijoiden omat kokemukset on otettu huomioon, mikä edesauttaa kompetenssin kehittymistä. Yhtyeen ohjaamisen lisäksi opiskelijat pitävät kurssin aikana kitaran alkeisopetustuntjotka antavat alustavan kokemuksen instrumenttiopetuksesta.

2.1.2 Opetustaidot I ja II

Vuosien 2015-2017 opetussuunnitelmassa musiikinteoriaopintojen vähäisyys herätti mielipiteitä, mutta uudessa 2017-2020 opetussuunnitelmassa palaute on otettu huomioon. 2015-2017 Musiikinteoriaa käsiteltiin *MUKAP012 Käytännön valmiudet* -kurssilla,

mutta todella lyhyesti ja käsittely jäi vain lyhyeksi katsaukseksi, vaikka musiikinteorian perustietämys ja sen hallitseminen ovat mielestäni osa yleissivistystä musiikin harrastajalle ja sitä suuremmalla syyllä musiikinopettajalle. 2017-2020 suunnitelmassa laajempi kurssi *Musiikin hahmottaminen ja kirjoittaminen* korvaa *Käytännön valmiudet* -kurssin ja avaa laajemman opetuksen musiikinteoriasta opiskelijoille:

MUKAP1012 Musiikin hahmottaminen ja kirjoittaminen

- Musiikin teorian käsitteistön tunteminen ja keskeisen sisällön hahmottamisen ja kirjoittamisen kannalta
- Tyypillisten sointujaksojen, melodian- ja rytmihahmojen kirjoittaminen, hahmottaminen, laulaen sekä soittaen toistaminen
- Musiikkiteknologian tunteminen ja pedagoginen käyttö liittyen musiikin hahmottamiseen, harjoitteluun ja kirjoittamiseen

Kompetenssin kannalta uudistus on erittäin hyvä, koska tällä varmistetaan, että opiskelijat saavat tarvittavaa opetusta musiikinteoriasta. Tavoitteissa mainitaan myös musiikkiteknologia välineet, joka korvaa 2015-2017 opetustaitojen *MUPP024 Musiikkiteknologia I* -kurssin sisältöä eli Sibelius -notaatio-ohjelman käytön opettelua sekä selkeiden notaatioiden tekemistä. Kurssien integrointi on mielestäni järkevää, sillä opiskelijat tekevät teoria opinnoissa transkriptioita kyseisellä ohjelmalla, joten he voivat samalla opetella käyttämään ohjelmaa, sen sijaan, että heille teetätettäisiin erillisiä harjoituksia erillisellä kurssilla. *Käytännön valmiudet* -kurssin tavoitteet mukailevat samoja periaatteita kuin *Musiikin hahmottaminen ja kirjoittaminen* -kurssin tavoitteet, mutta musiikkiteknologiaa ei oltu sisällytetty mukaan ja uusi kurssi on nyt huomattavasti laajempi.

MUPA024 Musiikkiteknologia II -kurssi, jossa käsiteltiin studiolaitteistoa ja -ohjelmistoa, jää nimellisesti pois uudesta opetussuunnitelmasta, mutta sen sisältöjä on sisällytetty muihin kursseihin, kuten Yhtye- ja säveltämisen pedagogiikkaan sekä musiikki-*produktio* -kurssiin.

2.1.3 Luovuus musiikkikasvatuksessa

MKAA1047 Sävellys ja sovitus I

- osaa laatia koulukäyttöön soveltuvia erilaisia ja eri tyylisiä sovituksia
- osaa hyödyntää ja soveltaa musiikkiteknologian tarjoamia perusominaisuuksia ja sovituksellisia apuvälineitä
- tuntee pääpiirteissään erilaisten kulttuurien sävellystekniikat
- osaa antaa rakentavaa palautetta

Sävellys ja sovitus I -kurssi sisältää tärkeän taidon musiikinopettajan kompetenssin kannalta ja perustellusti opetussuunnitelmassa mukana. Kurssi sisältää paljon erillisiä tehtäviä, joilla saadaan käytännön kokemusta opiskelijoille. Aikaisemmassa opetussuunnitelmassa kurssi oli nimellä *Sovitus I* ja nyt siihen on lisätty säveltäminen. Mielestäni ainut puute kurssin sisällössä on, että sen tehtäviä voisi yhdistää muihin kursseihin, kuten yhtyepedagogiikkaan ja säveltämisen pedagogiikkaan. Nyt tehtävät jäävät hieman irralliseksi puuhasteluksi, kun ne voisivat mukailla muiden kurssien sisältöjä ja antaa opiskelijoilla mahdollisuuden kokeilla sovituksia käytännössä, niin kuin aikaisemmin mainitussa *musiikin hahmottaminen ja kirjoittaminen* -kurssillakin on toteutettu.

MKAA1048 Säveltämisen pedagogiikka

- tuntee tapoja hyödyntää luovuutta ja luovaa ilmaisua musiikkikasvatuksessa
- osaa kriittisesti arvioida säveltämisen pedagogiikan työvälineitä, menetelmiä ja käytänteitä
- osaa suunnitella ja toteuttaa säveltämiseen ja luovaan tuottamiseen liittyviä opetus- ja oppimiskokonaisuuksia
- osaa käyttää erilaisia työvälineitä (mm. musiikkiteknologiaa) musiikin luovassa tuottamisessa

Säveltämisen pedagogiikka on erityisen tärkeä uudistus, koska uusimmassa peruskoulun ja lukion opetussuunnitelmassa mainitaan tavoitteissa oppilaiden säveltäminen osana opetusta. Suurimmalle osalle opiskelijoista tuskin on itsestään selvyys, miten säveltämistä opetetaan, vaikka heillä olisikin kokemusta säveltämisestä ja säveltämisen opettamisen osaaminen sisältyy musiikinopettajan kompetenssiin.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (POPS 2014) mainitaan säveltäminen seuraavasti: ”T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvi-soinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja”. (POPS 2014, 141.)

Lukion opetussuunnitelman perusteissa (LOPS 2015) mainitaan säveltäminen seuraavasti: ”Musiikillinen osaaminen

- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen ja säveltäen
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan” (LOPS 2015, 211)

Säveltämisen pedagogiikka sisältää myös opetustuokioiden pitämistä oikeassa koulussa, joten se palvelee mielestäni erittäin hyvin omien kokemusten syntymistä opiskelijoille ja näin ollen musiikinopettajan kompetenssin kehittymistä.

2.1.4 Musiikin kulttuurit I ja II

Musiikin kulttuurit -opintokokonaisuus pysyy ennallaan uudessa opetussuunnitelmassa, vaikka *Länsimainen populaarimusiikki* -kurssi on nyt mahdollista tehdä laajempaan. Osaamistavoitteet ovat lähes identtiset taidemusiikissa, mutta populaarimusiikki on laajentanut tavoitteitaan.

MUPP031 Länsimainen populaarimusiikki 2015-2017

- hahmottaa länsimaisen populaarimusiikin kehityslinjat 1800-luvun puolivälistä tähän päivään
- sijoittaa länsimaisen populaarimusiikin kehityksen osaksi musiikin sekä yhteiskunnan yleistä kehitystä.

MUPP037 Länsimainen populaarimusiikki 2017-2020

- hahmottaa länsimaisen populaarimusiikin kehityslinjat 1800-luvun lopulta tähän päivään
- osaa kuvata keskeisimpien tyylikausien musiikilliset tyylipiirteet ja niihin liittyvät keskeiset käsitteet
- osaa sijoittaa länsimaisen populaarimusiikin kehityksen osaksi musiikin sekä yhteiskunnan yleistä kehitystä
- tunnistaa käsiteltävien aikakausien musiikillisia ominaispiirteitä kuuntelumateriaalin kautta
- osaa soveltaa kurssilla oppimaansa tietoa muihin opintojaksoihin ja työelämään.

Musiikinopettajan tehtäviin kuuluu historian opetus ja tässä asiassa hänen tulisi olla asiantuntijan roolissa. Kursseissa on myös otettu huomioon genrerajattomuus. Musiikkikulttuurit -kokonaisuudet I ja II ovat yhteisiä kursseja musiikkitieteen opiskelijoiden kanssa, joka tuo kurssien sisältöön paljon lisäarvoa, mutta samalla antaa mielestäni turhan paljon syvällistä tietoa. Tämä johtaa siihen, että perusasioiden käsittely jää pienemmälle huomiolle ja erityisesti musiikkikasvatuksen opiskelijat eivät mielestäni opi tarpeellista tietoa kompetenssinsa kannalta. Kurssien sisällöissä ei ole puutteita, mutta ne on mielestäni kohdistettu enemmän musiikkitieteilijöille. Ehkäpä musiikkikasvatuksen opiskelijoilla pitäisi olla yksi erillinen kurssi, joka käsittäisi esimerkiksi taidemusiikin historian perusteet, jotta opiskelijat eivät kokisi syventävän tiedon häiritsevän perustiedon oppimista. Toisaalta ottaen huomioon, että peruskoulussa ja lukiossa opetetaan yleissivistävää musiikin historian tietämystä, tietämys tulisi olla jo opiskelijoilla. Tämän kertaaminen ei ehkä olisi kuitenkaan haitaksi, sillä musiikin historian opettaminen ja hallitseminen ovat osa musiikinopettajan kompetenssia.

2.1.5 Tutkijan taidot I ja II

2015 -2017 opetussuunnitelmassa *Tieteellisen tutkimuksen perusteet* -kurssin piti sisältänsä seminaarityön, joka oli pienimuotoinen kirjallinen harjoitustyö tieteelliseen kirjoittamiseen ja tutkimukseen. Opiskelija sai itse valita aiheensa, tutkia sitä ja tehdä tut-

kielman tyyppisen kirjallisuuskatsauksen aiheesta. Tähän samaiseen kurssiin oli liitettyä myös kieliopinnoista äidinkielen puhe- tai kirjoitusviestinnän kurssi, joten käytännössä kurssi oli 6 opintopisteen verran työllistävä. *Näkökulmia musiikkikasvatukseen* -kurssi käsitti myös kahden opintopisteen verran yllättävän työlään, mutta mielenkiintoisen tavan opiskella aineistoa: Lukupiirityöskentely ja aineistona käytettiin teosta Louhivuori, Paananen & Väkevä (toim.) (2009). *Musiikkikasvatus: näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen*.

MUPP011 Tieteellisen tutkimuksen perusteet

- määritellä oman alan tieteellisen tutkimuksen peruskäsitteistöä
- nimetä musiikintutkimuksen keskeisiä menetelmiä
- etsiä valitsemastaan aiheesta keskeistä lähdeaineistoa
- analysoida tieteellisen tutkimuksen kriteerein tutkimuksia aiheestaan
- esitellä tutkimuksensa sisältöä ja rakennetta suullisesti.

MUPP044 Näkökulmia musiikkikasvatukseen

- tunnistaa keskeisiä musiikkikasvatuksen tutkimussuuntauksia
- osaa vertailla musiikkikasvatuksen tutkimuksen lähestymistapoja, tavoitteita ja menetelmiä
- osaa laatia valitsemistaan aiheista kirjallisen alustuksen ja osallistua kriittiseen keskusteluun.

2017-2020 opetussuunnitelmassa *MKAP1011 Musiikintutkimuksen perusteet* -kurssin yksi lähdeaineisto on samainen teos Louhivuori, Paananen & Väkevä (toim.) (2009). *Musiikkikasvatus: näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen*, kuin *Näkökulmia musiikkikasvatukseen* -kurssilla, joten selkeästi on tapahtunut kurssien yhdistymistä. Uuden kurssin sisältö vastaa myös aikaisempien kurssien sisältöjä ja se sisältää myös äidinkielen puhe- tai kirjoitusviestinnän kurssin.

Suurin osa tutkijan taidot –opintokokonaisuuden kursseista voi vaikuttaa jonkun mielestä musiikinopettajuuden kannalta irrelevantilta, mutta perustelut näille opinnoille löytyvät professio-termin alta. Korkeakoulutus pitää opettajan ammatin arvostettuna, kompetenttina sekä laadukkaana. Suomi on maa, jossa opettajan pätevyyteen edellytetään maisterintutkielma. Se, että opettajista koulutetaan myös tutkijoita, antaa monia hyötyjä ammattiin, koska ammattiin kuuluvat tutkiva oppiminen ja jatkuva kehittäminen sen pohjalta. Tutkijan näkökulma ja tieteellinen asioiden käsittely ovat siis relevantteja myös musiikinopettajan kompetenssille.

2.1.6 KTKP Kasvatustieteen perusopinnot

Pedagogiset perusopinnot eli kasvatustieteen perusopinnot takaavat musiikinopettaja opiskelijoille opettajan pedagogisten taitojen kehittämistä, oma opettajuuden pohtimista sekä reflektointia. Opintokokonaisuus toimii erittäin hyvänä lähtökohtana lähestyä opettajuutta ja se antaa paljon erilaisia näkökulmia alakouluun, yläkouluun ja jopa lukioon. Osa kursseista käydään vasta toisena opintovuonna, mutta järjestyksellä ei ole vaikutusta opintojen kannalta. Kokonaisuus on hyvä ja näin ollen sitä ei ole muutettu uudessa opetussuunnitelmassa, lukuun ottamatta kurssien käynti järjestystä, jossa on tehty muutamia muutoksia, jotta kokonaisuus olisi johdonmukaisempi. *Osaaminen ja asiantuntijuus* –kurssi pitää sisällään erittäin hyödyllisen orientoivan opetusharjoittelun, jossa opiskelija pääsee seuraamaan oppitunteja ja jopa tekemään pareittain muutaman opetuskerran oikeassa luokassa. Tämä on erittäin hyvä alustus tulevaa opetusharjoittelua varten, joka sijoittuu vasta 4. opiskeluvuoteen pedagogisissa aineopinnoissa.

2.2 Musiikkikasvatuksen maisteriohjelman opinnot

(Jyväskylän Yliopisto, Musiikkikasvatuksen opetussuunnitelma 2015-2017 ja 2017-2020)

Maisteriohjelman opinnoissa on huomioitava, että opiskelijat valitsevat monien opintokokonaisuuksien kursseista aina vain kaksi kurssia. Tämä on perusteltua, koska opinnot ovat syventäviä ja tarkoitus on syventyä aiheeseen, joka johtaa sitten opiskelijan erikoistumiseen kyseisiin aihealueisiin.

2.2.1 Opetustaidot III (valitaan kaksi)

Musiikin erityiskasvatus -kurssi käsittelee ajan hermolla olevaa aihetta ja musiikinopettaja tarvitsee taitoja, tietoa sekä ymmärrystä erityiskasvatuksesta. Tällä hetkellä kurssi ei ole pakollinen, mutta mielestäni nykypäivän koulumaailmaa ajatellen musiikinopettajan kompetenssin kannalta, sen ehkä tulisi olla tai inklusiota tulisi ainakin sisällyttää enemmän muuhun opetukseen. Kurssista on kuitenkin saatu palautetta, että sen sisältö ei vastaa tarpeita ja opetus on järjestetty huonosti, mutta tähän on minun vaikea ottaa kantaa, sillä itselläni ei ole kokemusta kurssista.

MKAS029 Musiikin erityiskasvatus

- tuntee musiikin keskeiset hyvinvointi- ja terveystvaikutukset
- tunnistaa vuorovaikutukseen liittyvät keskeiset osatekijät ja osaa soveltaa niitä käytäntöön
- tuntee musiikkiterapiaan liittyvien lähestymistapojen soveltamistapoja musiikkikasvatuksellisiin tarkoituksiin
- osaa valita musiikin erityisryhmien kanssa työskentelyyn soveltuvia musiikkikasvatuksellisia tai -pedagogisia toimintatapoja
- osaa toimia erilaisissa toimintaympäristöissä, kuten esimerkiksi erityisluokilla, palvelutaloissa tai sairaaloissa
- osaa toteuttaa pienimuotoisia käytännön musiikkikasvatusprojekteja edellä mainituissa ympäristöissä.

Monikulttuurinen musiikkikasvatus -kurssi on myöskin tärkeä ja ajankohtainen aihe ja se antaa musiikinopettajalle laajempaa osaamista muistakin, kuin länsimaisesta musiikkikulttuurista. Musiikkiteknologia on myös pidetty mukana, sillä se mahdollistaa paljon monikulttuurisen musiikin käsittelemistä, kuten esimerkiksi tableteilla etnisten soittimien soittamisen, joihin ei muuten olisi mahdollista päästä käsiksi.

MKAS044 Monikulttuurinen musiikkikasvatus

- soveltaa aiemmin oppimiaan tietoja ja taitoja pedagogisten taiteellisten ja/ tai tieteellisten sovellutusten tekemiseen monikulttuurisen musiikkikasvatuksen eri osa-alueilla
- kehittää omaa laaja-alaista opettajuuttaan, laaja-alaista muusikkouttaan sekä laaja-alaista pedagogista ja tieteellistä osaamistaan
- hyödyntää musiikkiteknologian mahdollistamia sovellutuksia maailman musiikkikulttuurien opetuksessa.

Uusi tervetullut uudistus on musiikin historian pedagogiikka. Musiikin historian opettamiseen opiskelija tarvitsee ohjausta, sillä käsityksemme musiikinhistorian opetuksesta jää usein luennoinnin ja säveltäjien ulkoa muistamisen tasolle. Historiaa voi opiskella varmasti muillakin tavoille ja tähän panostaminen korostuu erityisesti musiikinopettajan pärjäämisessä yläkoulussa. Lisäksi ensimmäisten opiskeluvuosien jälkeen musiikinhistorian opetus vähenee, joten kertaaminen ennen valmistumista tuskin on keneltäkään pois.

MKAS036 Musiikin historian pedagogiikka

- soveltaa aiemmin oppimiaan musiikin historian ja eri musiikkikulttuureihin liittyviä tietojaan ja taitojaan niin koulumaailmaan kuin koulumaailman ulkopuolella tarvittavien pedagogisten sovellutusten tekemiseen
- yhdistää eri opintojaksojen sisältöjä pedagogispainotteisten aihepiirien luomiseksi
- suunnitella, valmistaa ja toteuttaa musiikin historiaan liittyviä opetuskokonaisuuksia eri luokka-asteille sekä peruskoulussa että lukiossa
- käyttää musiikkiteknologian mahdollistamia oppimisympäristöjä, soveltaa niiden tarjoamia mahdollisuuksia suomalaiseen koulumaailmaan, sekä luoda uusia oppimisympäristöjä musiikin historian pedagogiikan kehittämiseksi
- analysoida tieteellisen tutkimuksen kriteerein alueesta tehtyjä tutkimuksia, sekä kehittää omaa opettajuuttaan pedagogiikan ja pedagogisen tutkimuksen alueilla
- kehittää luomaansa laaja-alaista opettajuuttaan jatkuvan uudelleenarvioinnin pohjalta

2.2.2 Musiikki ja yhteiskunta (valitaan kaksi)

Musiikkikasvatuksen filosofia -ja musiikkisosiologia -kurssit tuovat opiskelijalle esiin syvällistä pohdintaa musiikinopettajuuteen ja sen vaikutuksiin yhteiskunnassa. Näiden asioiden tiedostaminen on opettajalle tärkeää, koska musiikinopettajan tehtäviin liittyy vahvasti yhteiskunnan aktiivinen kehittyminen ja sen tiedostaminen.

MKAS032 Musiikkikasvatuksen filosofia

- osaa nimetä filosofiset peruskäsitteet ja soveltaa niitä musiikkikasvatukseen liittyviin kysymyksiin
- osaa nimetä musiikkikasvatuksen filosofiset pääsuuntaukset ja kykenee kriittisesti arvioimaan niiden merkitystä erityisesti musiikkikasvatuksen pedagogisten ratkaisujen kannalta
- osaa perustella musiikkikasvatuksen asemaa osana koululaitosta ja laajemmin suomalaista yhteiskuntaa
- osaa hyödyntää musiikkikasvatuksen filosofista kirjallisuutta osana opettajan työtä.

MKAS033 Musiikkisosiologia

- analysoida erilaisia näkemyksiä musiikin olemuksesta ja roolista erilaisissa yhteiskunnissa ja kulttuureissa, sekä tarkastella näitä kriittisesti.
- tulkita ja tehdä johtopäätöksiä musiikin voimasta ja vaikutuksesta erilaisissa yhteyksissä.
- laatia suosituksia musiikin käyttömahdollisuuksista henkisen hyvinvoinnin välineenä sekä musiikkikasvatuksessa että muissa yhteyksissä.

Musiikkikasvatuksen historia ja nykyisyys -kurssi käsittelee puolestaan musiikinopetuksen sisältöjen historiaa aina nykypäivään asti, ja antaa opiskelijalle kuvaa siitä, mikä on tähän mennessä toiminut ja mikä ei.

MKAS1021 Musiikkikasvatuksen historia ja nykyisyys

- määrittää Suomen musiikkikasvatuksen erityispiirteitä
- tunnistaa laulunopetuksen aseman Suomen koululaitoksen eri vaiheissa
- analysoida opetussuunnitelmien ja arviointimenetelmien kehitystä
- arvioida musiikin harrastusmahdollisuuksia osana suomalaista kulttuurielämää

- vertailla yleissivistävän koulutuksen ja vapaan sivistystyön opetussuunnitelmia ja käytänteitä.

Kompetenssin kannalta syvälinen ja kriittinen pohtiminen, arvioiminen sekä tarkasteleminen ovat erittäin tärkeitä aiheita tai jopa velvollisuuksia musiikinopettajalle ja kursseilla on näin ollen perusteltu paikkansa opetussuunnitelmassa.

2.2.3 OPEA ja KTK Pedagogiset aineopinnot

Pedagogiset aineopinnot laajentavat perusopintojen sisältöjä ja antavat opiskelijoille mm. konkreettisen mahdollisuuden harjoittaa pedagogisia taitojaan harjoitteluissa. Opettajan kompetenssin kannalta opinnot ovat erittäin olennaisia. Kuten Rasehorn (2009) painottaa, opettajan kelpoisuuden laadun muodostuvan yksinkertaistetusti kahdesta tekijästä: työkokemus ja muodollisesta koulutuksesta. Harjoittelut ovat erittäin hyvä tapa saada tätä työkokemusta ohjatusti. Opinnoissa on myös paljon opettajuuden syvällistä pohdiskelua ja arviointia, joihin perusopinnoissa päästiin jo hieman käsiksi. En avaa kurssien oppimistavoitteita erikseen tähän laajan kurssimäärän takia.

2.2.4 Erikoistumisopinnot (valitaan yhteensä 10 opintopistettä)

Erikoistumisopinnoissa on tapahtunut opetussuunnitelmien vaihduttua paljon muutoksia. Edellisestä opetussuunnitelmasta ovat jääneet kurssit *Suomen populaarimusiikki*, *Mandoliiniorkesteri*, *Musiikkiteknologiaprojekti* (ent. *Musiikkikasvatusteknologia*), *Sävellys ja sovitus II* (ent. *Sovitus II*) ja *Maaailmanmusiikki*. Uusia kursseja, kuten musiikkiterapiaan liittyviä, on tullut muiden pois jääneiden tilalle ja lisäksi on tuotu tilaa opiskelijoiden muille opinnoille musiikkialalta ja Jyväskylän musiikkikampukselta.

Erikoistumisopinnoista on mahdollista valita kaksi kurssia eli yhteensä 10 opintopistettä. Moni kurssien sisällöistä on musiikinopettajan kompetenssin kannalta tärkeää, mutta on ymmärrettävä, että jokainen opiskelija erikoistuu eri asioihin, jotka häntä

kiinnostavat ja erikoistumisopinnot palvelevat juuri tätä osuutta. Opiskelija voi syventyä esimerkiksi enemmän musiikkitekologiaan tai säveltämiseen sekä sovittamiseen tai hän voi käyttää aikaisempia musiikinalan opintojaan hyödyksi. Lisäksi erikoistumisopinnot ovat siinä vaiheessa opiskelijoiden opintoja, että he oletettavasti osaavat joitakin aihealueita paremmin kuin muita, joten kompetenssin kannalta ei olisi välttämättä parasta opiskella lisää esimerkiksi jo hallinnassa olevaa säveltämistä ja sovittamista. Näin opiskelija voi keskittyä laajentamaan kompetenssiaan muista aihealueista, joita on tarjolla. Collins (1996,21) mainitsee, että erikoistumisopinnot olisi hyvä liittää vasta maisteri-ohjelman opintoihin, koska liian aikainen erikoistuminen voi häiritä opiskelijan monipuolisen osaamisen saavuttamista, ja tämä onkin otettu opetussuunnitelmassa huomioon. Erikoistumisopintojen vaihtoehtojen määrä on suuri, joten avaan vain muutamien vaihtoehtojen oppimistavoitteita tähän:

MKAS 1048 Sävellys ja sovitus II

- osaa laatia kohtuullisella sujuvuudella koulukäyttöön erilaisia kuoro-, yhtye- ja orkesterimusiikin sovituksia
- osaa hyödyntää keskeisimpiä orkesterisoittimia ja niiden mahdollisuuksia erilaisissa sävellyksissä ja sovituksissa
- osaa hyödyntää sujuvasti musiikkitekologian (esim. notaatio-ohjelmat) tarjoamia sävellyksellisiä ja sovituksellisia apuvälineitä.

MUPS1051 Musiikkiteknologiaprojekti

- suunnitella omaehtoisesti musiikkitekologiaa musiikkitieteeseen, musiikkikasvatukseen tai musiikkiterapiaan soveltavan projektin
- soveltaa osaamistaan projektin tavoitteisiin
- arvioida osaamistaan ja oppimistaan projektityön näkökulmasta.

MKAS049 Maailman musiikin erikoistumisopinnot

- soveltaa käytännön musiikin tekemisen kautta aiemmin oppimiaan eri musiikkikulttuureihin liittyviä tietojaan ja taitojaan laajemmin
- suunnitella, valmistaa ja ohjata maailman eri musiikkikulttuureista peräisin olevaa materiaalia muusikkona ja yhtyeen johtajana
- tiedostaa ja tunnistaa laajasti maailman eri musiikkikulttuureiden ominaispiirteitä, ja kykenee soveltamaan niitä sovituksissaan ja sävellyksissään.

MUSS1002 Suomen populaarimusiikki

- hahmottaa suomalaisen populaarimusiikin kehityslinjat
- selittää suomalaisen populaarimusiikin keskeisimmät vaiheet
- sijoittaa suomalaisen populaarimusiikin kehityksen osaksi musiikin sekä yhteiskunnan yleistä kehitystä
- hahmottaa miten suomalainen populaarimusiikki nivoutuu osaksi maailman populaarimusiikkia.

Edellä mainittujen kurssien sisällöistä voi huomata selkeästi, että kurssit ovat tarkoitettu erikoistumiseen ja sisällöt ovat keskittyneet syvällisesti yhteen rajattuun aihealueeseen, kuten esimerkiksi vain Suomen populaarimusiikkiin. Muut erikoistumisopinnot sisällöt noudattavat myös samanlaista linjaa. Kursseilla on paikkansa ja on erittäin hyvä, että opiskelijoille on annettu mahdollisuus käyttää myös musiikkikampuksen muita opintoja erikoistumisopintoina, sillä esimerkiksi erilliset muusikon opinnot ovat erikoistumista tiettyyn aihealueeseen.

3 POHDINTA

Keskustellessani ihmisten kanssa musiikinopettajan työstä ja sen vaatimista taidoista, olen saanut käsityksen, että moni ajattelee musiikinopettajan ammatin yksinkertaisempaan kuin se onkaan. Voi olla, että musiikin historian tietämys, sen opettaminen ja hauska yhteismusisointi riittäisi musiikintuntien on aktiviteetiksi, mutta musiikki aineena vaatii mielestäni paljon enemmän.

Musiikinopettaja voi parhaimmillaan edistää oppilaiden muusikkoutta ja musiikillista luovuutta, jos hänen oma muusikkoutensa on tarpeeksi korkealla tasolla. Jos hän ei hallitse ainetta tarpeeksi, voi musiikintuntien sisältö jäädä oppilaiden viihdyttämisen tasolle. (Vesioja 2006, 71-72; Elliott 1995; 252-253.)

Musiikki on siis erittäin herkkä ja henkilökohtainen oppiaine ja siitä saadut huonot kokemukset voivat johtaa pahimmillaan musiikin harrastamisen inhoamiseen. Musiikinopettaja voi huonolla toiminnallaan onnistua saada jonkun lopettamaan harrastamisen. Musiikinopettajat opettavat mahdollisia tulevaisuuden musiikin ammattilaisia, kuluttajia sekä harrastajia, joten musiikinopettajan vastuuta tai osaamisen tarvetta ei tulisi aliarvioida. Musiikinopettajalla on vastuu siitä, että kipinä musiikkiin syntyy uusille oppilaille tai sitä ylläpidetään jo niille, jotka ovat sen löytäneet. Musiikki kuuluu kaikille, mutta jokainen käyttää sitä omalla tavallaan oman elämänpolkunsa mukaisesti.

Tutkittuani aihetta musiikinopettajan kompetenssista huomasin, että opettajilla on valtava merkitys siihen, miten olen nuorena suhtautunut eri oppiaineisiin ja kuinka se on vaikuttanut päätöksiini tulevaisuudessa sekä mielenkiinnon kohteisiini. Hyvällä opettajalla on selkeästi valtava vaikutus siihen, kokeeko oppilas mielenkiintoa ja parhaimmillaan se voi johtaa oppilaan valitsemaan urapolkuun esimerkiksi musiikissa. Oma musiikinopettajani oli mielestäni ei kompetentti, ei muusikko tai kovinkaan mu-

siikinasiantuntija ja yllättävän haluton kehittämään opetustaan, vaikka oli valmistunut Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuksen koulutuksesta. Musiikintunnit jäivät usein musiikin reproduktion tasolle, jotta oppilaat vain viihtyisivät. Suomalaisten musiikintuntien sisältöä on muutenkin kritisoitu yleistyvän vain musiikin reproduktioksi, vaikka musiikinopetuksen pitäisi sisältää muutakin (Ojala & Väkevä 2013, 5). Näin ollen mielikuvani musiikinopettajuudesta eivät olleet kovinkaan hyvät. Tämä voi olla yksi syy siihen, että itse harkitsin erittäin pitkää omaa uravalintaani ja vaikka minulle oli alitajuisesti selvää, mikä on intohimoni, kävin silti kokeilemassa mahdollisuuksiani ensin muualla ja panostin muihin aineisiin. Tämä pitkitti musiikinopettajan koulutukseen pääsemistäni, mutta toki kyseessä on monen eri muuttuja summa, joten asia ei ole ihan niin mustavalkoinen. Kyse on joka tapauksessa yksittäistapauksesta eikä päde varmasti kaikkien kohdalla, mutta oman kokemukseni puolesta, tulevana opettajina meidän tulisi ottaa tämä kuitenkin huomioon.

Klassisella musiikilla on paikkansa musiikinopetuksessa ja sillä on hyviä perusteita, miksi sitä pitää olla. Musiikinopettajan työ on kuitenkin paljon laajempi ala kuin taidemusiikki, sekä sen perinteet, ja se tulisi ottaa huomioon koulutuksen painotuksessa. Laitinen (1989, 42) toteaa jo 1989 ajan suomalaisen opetussuunnitelman painottavan klassiseen musiikkiin laulussa sekä soittamisessa ja kertoo, että jo tuohon aikaan musiikinopetus käsitti kuitenkin paljon suuremman osaamisvaatimuksen eri musiikkityyleistä ja koulutus ei ollut tässä asiassa ajan tasalla. Tämä toteamus herättää minussa kysymyksiä, että miksi koulutuksessa on vielä 2010-luvullakin näkyvissä samankaltaisia piirteitä?

Muusikkous nousee esille monta kertaa tutkielmassani tärkeänä osana musiikinopettajan kompetenssia. On hyvä ymmärtää, että muusikkous ei välttämättä tarkoita muusikon ammattitutkinnon suorittaneita opiskelijoita, vaan yleistä harrastuneisuutta, muusikon töihin liittyviä kokemuksia ja yleistä ajatusta omasta muusikkoudestaan.

Opetuksen aikana esimerkiksi ”noin minäkin teen sen keikoilla” lausahdukset korostavat oppilaille opettajan muusikkoutta ja luovat arvostusta, jota musiikinopettaja voi tarvita oppilaiden kunnioituksen saavuttamiseksi. Lisäksi muusikkona toiminen antaa paljon etuja musiikillisen tiedon ja taidon hallitsemiseen ja luo itsevarmuutta opettajan toimintaan. Laitinen (1989) ilmentää, että muusikon perustaitojen lisäksi tärkeänä pidetään musiikin esittämistä tyyllisesti ja teknisesti oikein, säveltämisen ja sovittamisen taidon hallitsemista, pianon ja kitaran käytännöllisten taitojen hallitsemista, transponoinnin ja improvisoinnin taitoa, malli esimerkillistä laulutaitoa sekä erilaisten soitinten soittoteknillisen perustaitojen hallitsemista (Laitinen 1989, 49). Tämä toteamus on tosin jo melko vanhaa tietoa, mutta mielestäni se on edelleen relevantti. Nykypäivänä muusikon täytyy myös, edellä mainittujen asioiden lisäksi, ottaa huomioon musiikkiteknologian kehitys sekä seuraaminen ja eri musiikkityylien valtaavan laaja kirjo sekä eri musiikkikulttuurien murros.

Musiikkikasvatuksen uusi opetussuunnitelma ottaa mielestäni huomioon musiikinopettajuuden. Suunnitelmassa on otettu huomioon Hämäläisen (1996) korostamia opettajalta vaadittavia opetus-, -vuorovaikutus-, ihmissuhde- ja suunnittelutaitoja (Hämäläinen 1996, 14). Harjoittelut sekä kurssien sisältämät aidot opetustilanteet kouluympäristössä takaavat kompetenssin kannalta tärkeiden omakohtaisten kokemusten syntymisen. Didaktista puolta on myös otettu huomioon, koska opiskelija joutuu opintojensa aikana pohtimaan opetuksen kehittämistä. Hämäläinen (1996) painottaakin didaktisten valmiuksien olevan hyvä aineenhallinnan kannalta, sillä opettaja tarvitsee taitoa välittää viesti perille (Hämäläinen 1996, 14). Collins (1996,21) painottaa jo ensimmäisenä opiskeluvuonna syntyvien kokemusten tärkeyttä, kuten pienet kurssien sisältämät harjoittelut ja opetustehtävät sekä alustava harjoittelu pedagogisissa perusopinnoissa tarjoavat. Näitä mahdollisuuksia ei mielestäni ainakaan tulisi tulevaisuudessa vähentää.

Suunnitelmassa olisi mielestäni kuitenkin musiikinopettajuuden kannalta tärkeää olla mahdollisuus kehittää lisää omaa muusikkouttaan. Laitisen (1989, 49) mainitsemat taidot on otettu huomioon, mutta muusikon perustaidot jäävät vähemmälle huomiolle. Oman pääsoittimen tai valinnaiset soittimen yksityistunnit olisivat erittäin hyvä tapa kehittää omaa muusikkoutta. Moni musiikkikasvatuksen opiskelijoista on joko opiskellut muusikon ammattikoulutuksen tai opiskelee sitä samaan aikaan yliopiston kanssa, joten oman muusikkouden kehittämiseksi on selkeästi kysyntää. Siksi olisi tärkeää, että koulutuksessa huomioitaisiin tämäkin puoli. mutta omanvalinnaisen pääinstrumentin opetus jää vielä uupumaan uudesta opetussuunnitelmasta. Muut soitinkohtaiset taidot on huomioitu hyvin opetussuunnitelmassa.

Hämäläinen (1999) ilmentää, että jos opiskelijalla ei ole aikaisempaa kokemusta orkesterinjohtamisesta, niin pakollisten opintojen jälkeen hän ei vielä tule olemaan tarpeeksi taitava orkesterinjohtaja. Käytännössä opittavat taidot jäävät vielä suppeiksi käytännön kokemuksen puutteen takia. (Hämäläinen, 10.) Orkesterijohdon lisäksi tämä pätee mielestäni moniin muihinkin musiikinopettajan taitoihin ja orkesterinjohtamisen taito on vain yksi hyvä esimerkki taidoista, jotka vaativat paljon käytännön kokemusta. Hämäläinen korostaakin, että koulutus ei pysty tietenkään tätä kaikkea tarjoamaan ja tätä varten on syytä panostaa täydennys ja lisäkoulutukseen (Hämäläinen 1999, 11). Perusopinnoissa tulisi ottaa tämä huomioon, jotta opiskelijat saisivat mahdollisimman hyvän lähtökohdan siirtyessään työelämään. Perusasioiden hallitsemista ja niiden käytännön harjoittamista tulisi saada mahdollisimman paljon sisällytettyä opintoihin, jotta opiskelijat saisivat itsevarmuutta ja kokemuksia, jotka edesauttavat kohti hyvää musiikinopettajan kompetenssia.

Tutkielman aikana mieleeni nousi myös, että moni opiskelija ei tunnu olevan tietoinen mitä musiikkiluokkaan kannattaisi hankkia, mitä olisi hintalaatu -suhteeltaan järkevää hankkia ja mitä oikeastaan nykypäivän musiikkiluokka tulisi sisältää. Monille

opiskelijoille nämä kysymykset tulevat vastaan työelämään siirtyessä, koska musiikkiluokkiin tehdään hankintoja ja monissa kouluissa tapahtuu uudistumista tai jopa uusien koulujen rakentamista. Tähän asiaan auttavat sosiaalisen median ryhmät ja vertaistuki, jossa muut musiikinopiskelijat ja musiikinopettajat voivat vastata kysymyksiin, mutta ehkä tälle tiedolle olisi hyvä olla myös jonkinlaista opetusta. Mitkä tuotemerkit ovat hyviä, mitkä ominaisuudet ovat tarpeellisia ja mikä on käytännön kannalta paras vaihtoehto. Tämä liittyy musiikkiteknologiaan vahvasti ja siihen kuinka kiinnostuneita opiskelijat ovat itse selvittämään ja seuraamaan musiikkiteknologian tuotteiden kehitystä sekä aikaisempia tuotteita.

Tutkielman haastavin puoli oli tarkastella ja ottaa kantaa kursseihin, joita en vielä ole itse opiskellut. Erityisesti maisteriohjelman opinnot jäävät vielä ilmoitettujen oppimistavoitteiden tarkastelun tasolle. Tutkielman aikana minulle on tullut entistä selkeämmäksi, että ilmoitetut sisällöt eivät aina täysin vastaa sitä, mitä kursseilla oikeasti kokee sekä oppii, ja kokemukset ovat usein yksilöllisiä.

Jatkotutkimuksen kannalta olisi mielenkiintoista selvittää, mitä mieltä jo työelämässä olevat musiikinopettajat ovat musiikinopettajan kompetenssin saavuttamisesta ja sen tärkeydestä Jyväskylän yliopiston musiikkikasvatuksen opintojen aikana. Mitä mieltä he ovat opintojen sisällöistä ja oliko niissä heidän mielestään puutteita. Kokivatko he tämän ongelmaksi siirtyessään työelämään. Erityisesti kohderyhmänä voisivat olla Jyväskylän yliopistosta muutaman vuoden sisään valmistuneet ja ehkä valmistumassa olevat opiskelijat. Olisi myös mielenkiintoista lähteä tutkimaan kompetenssiin liittyviä tekijöitä syvällisemmin. Keskittyä yhteen osioon tai aiheeseen ja haastatella tämän pohjalta työelämässä olevia musiikinopettajia.

Mitä siis musiikinopettajan kelpoisuus on? Ehkä tärkein asia on ymmärtää, että musiikinopettajan kelpoisuus -käsite on laaja, taitojen ja tiedon, kokonaisuus ja se käy jat-

kuvaa muutosta läpi. Meidän tulevina opettajina tulee pysyä sen mukana vielä paremmin kuin koulutuksemme pysyy ja olla kiinnostuneita kehittämään itseämme. Entä palveleeko Jyväskylän yliopiston musiikkikasvatuksen koulutus musiikinopettajan kompetenssia? Mielestäni koulutus palvelee kompetenssia, mutta kyse on oikeastaan siitä, miten koulutus voi tehdä sen aina paremmin. Ihan niin kuin opettajuus, koulutukseen ei voi olla koskaan valmis vaan se on jatkuvan kehityksen ja muutoksen alaisuudessa.

LÄHTEET

- Bereiter, C. & Scardamalia, M. (1993). *Surpassing ourselves: an inquiry into the nature and implications of expertise*. (First printing. painos) Chicago: Open Court. Lisäpainokset: Repr. 2009.; Lisäpainokset: Repr. cop. 1993.
- Collins, I. H. (1996). Assessment and evaluation in music teacher education. *Arts Education Policy Review*, 98(1), 16-21. Luettu 12. 2.2018 <https://search.proquest.com/docview/821018783?accountid=11774>
- Elliott, D. J. 1995. *Music matters : a new philosophy of music education*. Oxford: Oxford University Press.
- Hämäläinen, K. (1996). Musiikinopettajuus musiikkikasvatuksen koulutusohjelmassa Jyväskylän yliopistossa.
- Hämäläinen, K. (1999). Musiikinopettaja kapellimestarina: kouluorkesterinjohdon ilmiö- ja toimintakenttää erityisesti asiantuntijuuden rakentumisen perspektiivistä orientoiva käsitteellinen selvitys.
- Jordan-Kilkki, P., Kauppinen, E., Viitasalo-Korolainen, E. & Jordan-Kilkki, P. (2013). *Musiikkipedagogin käsikirja: vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikinopetuksessa*. Helsinki: Opetushallitus.
- Jyväskylän Yliopiston. Musiikkikasvatuksen kandidaatti- ja maisteriohjelman opetus-suunnitelma 2015-2017, luettu 12.1.2018 <https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/mutku/opiskelu/OPS/musiikkikasvatus>
- Jyväskylän Yliopisto. Musiikkikasvatuksen kandidaatti- ja maisteriohjelman opetus-suunnitelmat 2017-2020, luettu 12.1.2018 <https://www.jyu.fi/ops/fi/hytk/musiikkikasvatuksen-kandidaattiohjelma>
<https://www.jyu.fi/ops/fi/hytk/musiikkikasvatuksen-maisteriohjelma>
- Laitinen, M. (1989). Musiikinopettajien valinnat, aineenhallinta ja opetustaito: vuosina 1968-1977 valmistuneiden musiikinopettajien pääsykokeiden arviointi sekä aineenhallinnan ja opetustaidon rakenteiden ja yhteyksien kuvaus. Hki: [Helsingin yliopisto]. Tutkimuksia / Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitos. Väitöskirja Helsingin yliopisto.
- Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015, http://www.oph.fi/download/172124_lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2015.pdf Luettu 24.1.2018,

- Luukkainen, O. (2000). Opettaja vuonna 2010. Helsinki: Opetushallitus. Lisäpainokset: [Lisäp.] 2002.; Opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen ennakointihankkeen (Opepro) selvitys 15. Loppuraportti.
- Luukkainen, O. (2005). Opettajan matkakirja tulevaan. Jyväskylä: PS-kustannus. Opetus 2000.
- Ojala, J. & Väkevä, L. 2013. Säveltäjäksi kasvattaminen: pedagogisia näkökulmia musiikin luovaan tekijyyteen. Helsinki: Opetushallitus.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf luettu 24.1.2018,
- Rasehorn, K. (2009). Opettajuuden kehittyminen. Teoksessa Louhivuori, J., Paananen, P. & Väkevä, L. Musiikkikasvatus: näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen (259–285). Jyväskylä: Suomen musiikkikasvatusseura - FiSME r.y.
- Vesioja, T. (2006). Luokanopettaja musiikkikasvattajana. Joensuu: Joensuun yliopisto. Joensuun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja. Väitöskirja Savonlinna: Joensuun yliopisto.